FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Ad exhibendum. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

a ℭRecipiũt interpretationẽ. An vnũ ſtatutum interpretet̃ & declaretur per aliud. vide per Bal.in l.oẽs populi.in xv. col.ff. de iuſti.& iur.& per eũdem Bal. in c.j. de præſcriptio.

b ℭSanguinẽ in palatio. Adde Bar.in l.omnes populi.in vj.q. ff.de iuſti. & iu.Bal. in c.j.in vj.col. de cõſti.Car.zaba. in c.cũ dilectus.in xvij.qõ. de cõſue.doc.in regula pro poſſeſſore. de re.iu.li.vj. Abb. in c. ſolitæ. de ma.& ob. Car.Alex.in c.epheſi.in j.no.xliij. diſt.

c ℭSecundũ ꝓprietatem verborũ. An ſtatutũ debeat intelligi ad literã,vel preciſe: vel prout iacet.vide Bal.in authen.ſi qua mulier.C.de ſa. ſan. eccle. & in l. ij. C.de pact. Angel in l.ſi ita ſcriptũ.ff. de liber.& poſthu. Pau. de Ca. in l.j.in vj. colũ.ff. ſi cer.pe.Io.de Imo.& Lud.Ro.in l.Cæſar. ff.de pub.Bal.in c.in præſentia.de proba. Pe.de Anc.in rep. c. j.de conſti. Domi.in c.relatũ.in j.col.xxx vij.diſt.Car.cõſi.lxxiiij.inci. Titi⁹ nunc ſunt ver.ad ſeptimũ. Pau.de Ca.cõſi.cxcvj.inci. ſup hoc puncto.in v.col.Fran.de Are.conſi.cix.incip. cogiſtis me.eũdem conſi.cxlv.inci.licet ſtatuta.Ale de Imo. cõſi.l. incip. Viſis & opportunẽ ponderatis.in ij.& penul.colum.in j.volumi.

d ℭCũ ſeruo non poſſit eſſe iudiciũ. Adde Ange.in l.ſi certis annis.i iij.col.C.de pa.

ſi.mag.glo.j.de iure deli.quod eſt verum ſi poteſt aliquid operari. retenta dicta interpretatione.vt l.ſi quãdo.§.de inof.teſt.aliâs ne ſit ſuperfluũ,non intelliguntur ſecundũ ius commune:ſed potius vt illud quod cor

2 rigunt.vt l.j.§.ſi.ff.ad mun.† Item allegatur

a ꝙ ſtatuta recipiunt interpretationem[a] reſtrictiuam, ne quis indebitè damnũ patiatur: nam indebitè pateretur dominus damnũ,ſi cogeretur emendare vel ſoluere pœnam ex delicto ſerui ſui cõmiſſo ipſo ignorante,vel prohibente:& ſic nulla ſua culpa concurrẽte:& propter hoc determinatur quæſtio.Si ſtatutum imponit pœnam extrahenti alte-

b ri ſanguinem in palatio,[b] ꝙ reſtringatur ad extrahentem ſanguinem iniurioſè,ſecus ſi non iniurioſè:vt in barbitonſore:quia inde

3 bitè damnum pateretur:† ſimiliter quando reſtringitur ſtatutũ ne quis indebitè lucretur.ſtatutum non reſtringitur:ſed ſecundũ

c proprietatem verborum[c] intelligitur.vt l.ꝑſpexit.ff.qui & à qui.dic vt no.per Bar.in l. non dubium.§.de legi.In tex.ibi.[furtim arbores exciderũt.] Dic,de hoc etiam diſponit ius commune qua pœna debeant puniri.vt ff.arbo.furtim cęſarum.per totum:ſed iſti dubitabãt.quia ius commune in pœnis introductis per ipſum bene diſponit ꝙ dominus ex delicto ſerui nõ cogatur illas pręciſè ſoluere: ſi vult dare ſeruum pro noxa. ſtatutum verò quod erat in loco iſto,& imponebat aliã pœnam,non permittebat dari ſeruum pro noxa. ſed ſimpliciter loqueba-

4 tur.† & ſtatuta ſunt huius conditionis ꝙ non extẽduntur vltra quã loquantur, cum ſint ſtricti iuris.vt ff.ad mu.l.cõſtitutiones. & de ver.obli.l. quicquid aſtringendæ. ſed certè verum eſt ꝙ non extenduntur:vt decidant caſum ab eis nõ deciſum,nec iſta poteſtas dandi ſeruũ pro noxa. in caſu iſto ꝓuenit à ſtatuto.quia ſi ſtatutum extenderet̃ vltra quã loquatur: ſed prouenit à iure cõ-

5 muni reſtringẽte ſtatutum.† In tex.ibi.[iuxta legem].ſ.municipalem. In tex.ibi.[ſaltui].i.poſſeſsionibus.ff.de acqui.poſ.l.quãuis ſaltus. fuit enim facta.l. municipalis. ad vtilitatem poſſeſsionum. No. etiam quòd ſtatutum in dubio nõ præſumitur alicui velle auferre beneficium iuris communis ſecundùm Bal.& ad hoc poteſt allegari.

2 *Licet cum ſeruo non poſſit eſſe iudicium ciuile, tamen poteſt eſſe iudicium criminale ad pœnam corporalem imponendam.*

3 *An ſit in electione damnum paſſi,vtrum agat contra dominum ciuiliter, an accuſet ſeruum criminaliter?*

LEX III.

1 **S**Iue ſeruum.† Pro crimine ſerui competit accuſatio criminalis contra ipſum ſeruum,& etiam actio ciuilis noxalis contra dominũ.

2 h.d.No.in prin.† ꝙ licet cum ſeruo non poſsit eſſe iu

d dicium[d] ciuili,vt §.de iudi.l.ſeruus.bene tamen poteſt eſſe iudicium criminale ad pœnam corporalem imponẽdam. vt l.hos ac

3 cuſare.§.omnibus.ff.de accu.† Itẽ no.quia videtur tex.dare electionem damnum paſſo,an agat contra dominũ ciuiliter,an accuſet ſeruum criminaliter.& ſic vna via electa non poſsit ad alteram redire,hoc videtur verum eodem tempore.ſed finito vno iudicio, & obtenta victoria , poterit ad aliud iudicium procedi. vt j.quan.ci.ac.l.vna.& ff.de publi.iud.l.interdum. & plenè per Barto.in l.prætor.§ j.ff.vi bono.rapto.

2 *Dando quis ſeruum pro noxa : non tamen liberatur quin reſtituere debeat id quod ad eum peruenit.*

LEX IIII.

1 **S**I ſeruus.† Pro delicto ſerui cõmiſſo inſcio domino, vel prohibere non valẽte,tenetur dominus noxali: & etiam quatenus ad eũ peruenerit.ſed ſi eo ſciente & p hibere valente ſi non prohibuit,tenetur præciſè & inſolidũ ſine noxæ deditione.criminalis verò accuſatio contra ſolũ ſeruũ inſtituitur.h.d. In tex.ibi.[ſi nec dum vtilis annus exceſsit.] quia pœna quadrupli quæ datur ex titulo vi bo.ra.in quo cõputatur ſimplũ,& quæ nunc intentatur cõtra dominũ, datur infra annũ

2 vtilem ad talem pœnam,poſteaverò in ſimplum tantũ.† In tex. ibi.[ad eum peruenit.] No.quòd dando ſeruum pro noxa, non proppterea liberatur quin reſtituere debeat id quod ad eum peruenit,nec teneatur illud emendare.

LEX V.

s **S**I tibi. Pro furto ſerui non poteſt agi ciuiliter contra eum,ſed contra dominum.hoc dicit.

Ad exhibendum. Rubrica.

1 *Actio ad exhibendum cui,& contra quem,& ad quid,& qualiter detur? Actio ad exhibendum eſt perſonalis,tamen in remſcripta.*

1 † Super rub.hæc actio nõ datur pro rebus immobilibus quæ per ſe patent,vt j.qñ & qui.quarta pars debetur.l.ij. & ibi no.gl. & Bar.ſed pro mobilibus.Itẽ eſt actio perſonalis:tñ in rẽ ſcripta. vt l.iij.§.eſt aũt.& l.de eo.§.ſi.ff.eo.Itẽ datur ei cuius intereſt pecuniariter intereſſe,qđ poſſet æſtimari:aliâs ſecus.vt ff.e.l.pe.& datur interdũ vt res duntaxat oſtendat̃,& exhibeatur.qđ poteſt contingere multis modis.vel vt poſsit agi reali actione ciuiliter, vel criminaliter.& tũc eſt præparatoria ad aliud iudiciũ plenarium vt l.ordinarij.§.de rei ven.Et interdũ datur vt res exhibita reſtituatur.vt §.ti.ꝓxi.l.j.ibi.vel ad exhibendũ agere &c. Interdũ vt vna res ſeparetur ab altera.ff.eo.l.gẽma.& eſt ſummaria quantũ ad æſtimationẽ.quia cũ agitur de modico præiudicio,nõ requiritur plena & exacta ꝓbo:imò ſufficit iuramentũ.vt l.theſaurus. ff.eo.quantũ verò ad ordinẽ iudiciariũ videtur plenaria,quia in ea lis cõteſtatur.& per cõquens alia quæ ſunt de ſolẽnitate iudiciorũ debent obſeruari.vt l.tigni.§.j.& ij.ff.eo.vbi fit mẽtio de lite cõte.& tetigi in l.iudices.§.de iudi.datur etiã non ſolũ cõtra poſſidentem,ſed etiam contra deſinentem dolo poſsidere.vt j.e.l. ad exhibendum.& ff.ſi certum peta.l.rogaſti.§.fina.& ex pluribus cauſis.quas difficile eſſet enumerare.

2 *In hac actione,an ſufficiat vnus teſtis?*

3 *Poſt publicatas atteſtationes in hoc iudicio,quod agitatur ad finem agendi rei vendicatione,non prohibetur quis inducere teſtes ſuper eiſdem articulis in iudicio ordinario,in quo agitur ad alium finem.*

LEX I.

1 **S**I domininm.† Volenti agere rei vendicatione re mobili debet ipſa res ex

2 hiberi,à quo põt agi per hãc actionẽ.h.d.† In tex. ibi.in fin.[de rei veritate quæratur.] Dic & ſi res oſtendatur teſtibus,qui nõ poſſent aliter deponere an iſta erat ancilla matris tuę,vel nõ.vt l.cũ ſi exhibuiſſent.ff.de publi.& iſta ꝓbatio fiet ſummariè. nõ tamẽ per ſolũ iuramentũ quia de aliquo præiudicio agit̃.ſed fortè ſufficiet vnus teſtis iuxta no.in l.ſi qs à liberis.§.ſi vel parẽs.de li.agno. Nã exhibet ad finẽ vt poſtea vendicet̃: ſecus ſi ad aliũ finẽ nõ ita præiudicium.

3 † Et no. ꝙ poſt publicatas atteſtationes in hoc iudi.quod agitur ad finem agendi rei vendi.non prohibetur quis inducere teſtes ſuper eiſdem articulis in iudicio ordinario,in quo agitur ad alium finem.vt in c.veniens.extrà de teſtib.

LEX II.

1 **S**I criminis.† Etiã ſi de crimine ſerui velit quære re debet ſibi ſeruus exhiberi.h.d.& venit ad declarationẽ.l.iij.§.ti.j.& l.pe.in ſi.vbi dicit̃ quod criminaliter põt ſeruus accuſari.Si ergo dñs ipſum occultat poterit per hãc actionẽ cõpelli ad exhibendũ.vt hic:ſimiliter vt oſtendatur teſtibus.vt l.cũ ſi exhibuiſſent.ff.de publ.Glo.verò intelligit hanc l.qñ agebat ciuiliter cõtra dñm ex delicto ſerui, & ſic agẽs prætendebat intereſſe pecuniarium.pro quo datur actio hæc.lo cus dicit ſi accuſaretur ſeruus criminaliter. quia tunc accuſans non prætendit intereſſe pecuniarium. ergo &c. vt l.penul.ff.eo.

2 *In rei vendicatione ſi probaui me dominum, licet fueris abſolutus,quia non poſſidebas:iudex debet declarare me dominum.& ſi poſtea incipis poſſidere: poſſum petere quòd ſententia mittatur executioni contra te, abſque eo quòd agam de nouo: quid ſi iudex non declaraſſet me dominum?*

3 *Vendicans rem ex aliqua cauſa,ſi in ea ſuccumbat, an prohibeatur agere ex alia cauſa, vel de nouo ſuperueniente?*

LEX III.

1 NEque ad exhibendum. †Sententia ab ſolutoria
non nocet agenti ex cauſa poſt ſnīam ſuperueniēte.h.
d.facit l.ſi mater.§.eadē.ff.de excep.rei iudic.† In text.
2 ibi.[ſi nūc cōpetit.]qa nūc incœpiſti poſſidere, cū prius fueris
abſolutus qa nō poſſidebas. Aduerte tñ qa in rei ven.ſi probaui
me dñm:licet fueris abſolutus,quia nō poſſidebas. Iudex debet
declarare me dñm:& ſicut ſnīa partim fert̃ ꝑ me, & parum pro
te,& ſi poſtea incipis poſſidere,poſſum petere qd̄ mittat̃ execu
tioni cōtra te,abſq; eo qd̓ agā de nouo.tex.eſt cū gl.ſatis ſingula
ris in l.ſi à te.§.j.ff.de exce.rei iudi.ſecus ſi iudex non declaraſſet
me dñm quia fortè nō ꝓbaui dñiū,quo caſu loquitur hic, vt de
3 nouo agere debeā & nō obſtabit excep.rei iu.† In gl.fi.ibi.[& di
ſtingue.] Aduerte ad gl.qa tex.& etiā gl. in ſuperioribus loquit̃
qñ volo agere ex cauſa de nouo ſuperueniēte vt mihi nō obſtet
exce.rei iud.qa illa nō pōt dici fuiſſe deducta in iudicium:& ſic
ſnīa illa nō facit p̄iudiciū.vt l.nō pōt videri.ff. de iudi. Sed qd ſi
volo agere cauſa nō ſuperueniēte de nouo: ſed q̄ ſuberat tpe pri
mæ litis:tñ nō fui illā cām ꝓſecutus,& fuiſti abſolutus:gl.diſtin
guit. Aut in libello deduxi aliquā ſpālem cauſam, & illā tm̄ fui
proſecutus,& nō aliā,& nihilominus ſuccubuit, & tūc volēdo
intētare aliā quā nō deduxi,poſſum:& nō obſtat mihi exceptio
vt l.ſi mater.§.j.ff.de excep.rei iud. Aut nullā cām ſpāliter dedu
xi in libello,ſed gñaliter & ſimpliciter dixi rē eſſe meā: ſed poſt
ea in ꝓſecutione & in capitulis vnā tm̄ cām deduxi,& ꝓbaui.&
ſic fuiſti abſolutus ſimpl'r qa non ꝓbaui dñiū,iſto caſu ſi vellem
agere ex alia cauſa in libello nō deducta in ꝓſecutione,nō poſ
ſem.vt l.& an eadē.§.actiones.ff.de excep.rei iudi.qa ſimpliciter
aſſerēdo rē meā,videor oēm cām in iudiciū deducere,ex qua ſit
vel eſſe poſſit mea:ſi ergo in ꝓſequendo tm̄ vnā cām deduxi,&
nō ꝓbaui ꝙ illa eſſet mea,imputandū eſt mihi:qa debebā dedu
cere illā ex qua erat mea, & quā nunc volo deducere & hoc in
actione reali ſed in perſonali licet generaliter egerim, ſi tantum
vnam fui ꝓſecutus nō ꝓbaui licet mero iure fiat mihi præiudi
cium de alijs non proſecutis,de æquitate tamen ſecus & cōtra excep.
rei iu.quæ poteſt opponi de rigore. poſſum replicare de æquita
te vt s.de iudi.l.licet. Non ſunt alia.

1 *Non reſtituens rem ad mandatum iudicis,cum poſſit,uel præſumatur poſſe,dicitur eſſe in dolo,& qualiter iuretur in litem contra eum?*
3 *Si ago contra illum qui à me habuit cauſam,puta commodatarium, uel depoſitarium, uel creditorem cui pignorauit,tales præſumuntur hodie habere,ex quo ſemel habuerunt,& ſi dicant contrarium quod perdiderunt ſine ipſorum culpa uel dolo,debent hoc ipſi probare.*
4 *Si ago contra illum qui non habet à me cauſam,puta rei uendicatione, tanquam contra poſſeſſorem,& probo quod aliquando poſſedit:ipſe uerò aſſerit ſe hodie non poſſidere,non præſumitur poſſidere:niſi tempore litis conteſtatæ poſſidebat.*
5 *Si affirmares te poſſidere,& aliquando poſſediſſe, & ageres contra me interdicto uti poſſi.præſumeris etiam hodie poſſidere.*
Quid in iuramento?

LEX IIII.

1 NOn ignorabit. †Cōtra nō exhibētem inſtru
mēta iurat̃ in litē, & res q̄ pe
tit̃ præſumit̃ eſſe apud reū,ſi tpe lit.conte. fuit. h.d. In
tex.ibi nō exhibeant̃.l.ad mādatū iudicis.l. q reſtitue
2 re.ff.de rei vē.& j.e.l.exhibitiōis ibi explēdo &c.† In tex. ibi.[iu
ſiurandi in litē.]hoc nō eſt iuramētū affectiōis qa circa inſtru
mēta nō cadit affectio ſicut in nūmis l.nūmis.ff.de in li.iurā.Eſt
ergo iuramentū veritatis qd̓ deferi in defectū ꝓbationis cōtra
doloſum.vt l.i actionibus.in fi.ff.de in li.iurā. Et aūt in dolo, ex
quo nō reſtituit ad mandatū iudicis cū reſtituere poſſit, vel p̄ſu
mat poſſe,ſed ſi nō poſſet,nec fuiſſet in dolo quominus poſſet,
nō iuraret̃ in litē:ſed deberet ꝓbare per teſtes, vel alio modo &
ſic intellige gl.fi.dū dicit.[qñq; fit ad intereſſe.] Nā vtroq; caſu
ſiue ſit in dolo,ſiue in culpa,fit cōdēnatio ad intereſſe veritatis:
nō affectionis ſed in prīo caſu probat̃ p ſolū iuramentū:in ſecū
do non habet etiā locū manus militaris ſi hoc magis vult actor:
vt l.q reſtituere.s.de rei vēdi.& hic in fi.gl. In gl.ij.ibi. [Alij ſub
audiūt qñcunq;.] & ꝓ iſta parte facit tex.cū glo.ff.mā.l. p̄tor.§.ſi
3 inter.† In gl.pe.iſtā opi.tenēt:dic qñ agerē cōtra illū,q à me ha
buit cauſam puta cōmodatariū,vel depoſitariū,vl' creditorē cui
pignoraui.vt j.de pig.act.l.ſi creditori. nā tales p̄ſumunt̃ hodie
habere ex quo ſemel habuerūt & ſi dicāt cōtrariū qd̄ ꝑdiderūt ſine
ipſorū dolo vel culpa,neceſſe hñt ipſi hoc ꝓbare : al's cōdēnant̃
4 tanquā habētes.† ſed ſi ago cōtra illū q nō habet à me cām,putā
rei ven.tanquā cōtra poſſidētē,& ꝓbo ꝙ aliquādo poſſedit ipſe
verò aſſerit ſe hodie nō poſſidere,præſumit̃ nō poſſidere:niſi tē
pore lit.cōte.poſſidebat:vt in prima opi.glo.ꝑ hāc l.qa poſſeſſio
de facili ꝑdit̃:vñ nō ſequit̃ aliqñ poſſediſti,ergo hodie poſſides:
5 ſi negas te poſſidere:† ſed ſi affirmares te poſſidere,& affirmares
aliqñ poſſediſſe,& ageres cōtra me interdicto vti poſſi.p̄ſumeris
etiā hodie poſſidere:qa animus poſſidēdi p̄ſumit̃ cōtinuatus,ſe
cūdū Odof.quē ſequit̃ Cy.in dñio verò talis diſtinctio nō adhi
bet̃,qa cū de facili nō perdat̃ eo modo quo poſſeſſio:vt l.ſi quis
vi.§.differētia.ff.de acq.poſ.ſi ſemel probat̃ fuiſſe dñs,etiā hodie
præſumit̃ dñs:vt j.de proba.l.ſiue poſſidetis.hoc tñ verū ſi aſſe
rat ſe hodie dñm:ſed ſi hoc nō aſſereret, & ageret rei ven. dicēs,
ſe fuiſſe olim dñm:& probans,ſuccumberet:iuxta not.per Bart.
in l.certum.§.& ſi fundum.ff.de confeſ.& Cyn.in d.l.ſiue poſſi
detis. Aetas verò minor quæ mutatur ſolo lapſu temporis:licet
olim fuerit,non præſumitur hodie eſſe:ideo qui ætatem minorē
allegat,habet neceſſe eam probare:vt s.de in integ.reſtitu.l.ſi mi
norem. Alia glo.eſt expedita.

LEX V.

1 AD exhibendum. †Hæc actio datur con
a poſſidentē,& etiam
cōtra eum qui dolo deſijt poſſidere.h.d. In gl.ibi. [hic
enim tenetur vtiliter.] q.d.cōtra dolo deſinentē poſſi
dere dat̃ hæc actio directa,nō tñ directò:ſed vtiliter :vt patet ex
ſequētibus:vel dic ꝙ dat̃ vtilis:per l.electio.§.ſi is.ff.de nox.dire
cta eñ dat̃ cōtra poſſidentē:& iſta differentia inter omnia & ad
verba reprehenditur per Pe.& alios doct.in l.j.s.de alie.iud.non
enim poteſt dari directa vtiliter,& vtilis directò:qa oportet con
currere extrema habilia:& vno deficiente non datur directa, &
ita in propoſito : quia duo extrema requiruntur : vnum ex parte
agentis,ꝙ ſit dñs in rei ven.alterum ex parte conuenti & poſſi
deat,vel habeat facultatem rei reſcindendæ:ſi ergo nō habet,nō
poteſt dici ꝙ detur directa vtiliter:ſed datur vtilis licet vnū ex
tremū adſit. In gl.ibi.[cū ſeruus dolū cōmiſit:]qa ſeruus non eſt
capax actionis etiā paſſiuè:vnde propter eius dolū in deſinēdo
poſſidere non datur vtilis:ſecus in libero homine:qui eſt capax.

LEX VI.

1 INſtrumenta †Contra inuaſorē inſtrumēto
rū dat̃ hæc actio,& etiā crimi
nalis accuſatio cōpetit.h.d. In gl.fi.ibi. [Et no.ꝙ accu
ſatio de inſtr̄is ſubtractis.]intellige gl ſanè.i.furtū:non
per violentiā:nam tunc eſſet accuſatio.l.Iuliæ.de vi pub. vel pri
uata.in quolibet inſtrumēto.quæ eſt publici iudicij. Sed qñ fur
to ſubtrahūtur:tūc ſi eſt inſtr̄m teſtamēti,cōpetit accuſatio falſi:
quæ eſt publici iudicij:nō ſic alterius inſtr̄i:ita intellige gl. In fi.
ibi.[Item no.qñq; nō agi inſtr̄o ad exhibendū.] ſed qñ quis non
prætendit intereſſe.recolligit à notario:ſed prætēdit ad aliud in
tereſſe dñi,qa ipſum nō exhibet:quo caſu dat̃ actio in factū : vt
in ll.alleg.in gl.ff.e.l.iij.§.interdū.& §.ſi quis extra.ſed qñ eſt dñs
bene habet locū actio ad exhibēdū:ita debet intelligi fi. huius l.

2 *Quòd iſta actio ſit perſonalis,tñ in rem ſcripta,cū ſequatur rem quocunq; uadat?*
3 *Quatuor caſus in quibus durat actio prima,quando res ſoluitur uel reſtituitur cum aliquo defectu.*
4 *An recipiendo quis rem deterioratam,ſibi præiudicet?*

LEX VII.

1 EXhibitionis. †Qui rem deterioratam per cul
pam ſuam exhibet,poteſt cōue
niri actione in factum:non actione ad exhibendū,quę
prius tenebatur:quia per exhibitionem fuit ab illa libe
ratus.h.d.& habet materiam difficilem:quam expedit hic Cyn.
per duas colūnas.& Bar.dicit & nō dedit ſibi parum de labore.
2 †Præmittæ(vt dixi in rubr.) ꝙ hæc actio eſt perſonalis:vt l.iij.§.
eſt autem.ff.eo.& ſic præſupponit reum eſſe obligatum. & dico
ꝙ eſt obligatio legalis,nō ex cōtractu,vl' quaſi delicto vel quaſi
ſed ex varijs figuris cauſarum,& in hoc differt à rei ven.vel alia
merè reali:quia illa nō præſupponit reum obligatum:vt inſti.ad
act.poſt princ. Eſt tamē iſta in rem ſcripta:quia datur cōtra quē
libet poſſeſſorem : & ſic ſequitur rem quocunq; vadat etiā ſi ad
ſingularē ſucceſſorē:ſicut dicimus in actiōe qd̓ met.cau. Si ergo
petebā à te per actionē ad exhibēdum vt aliquam rem exhibe

a ¶ In quibus durat actio.q̃ modis ſumiẽ actio.vide p gl. in l. j ff.de eden. Et q̃ dicã tur actiones directæ & quæ cõtrariæ.vide gl.magnã in l. ex cõſenſu.ff.de acti.& obl.& Ange. in l. actio in prin.ff.de nego geſt.

res,& mihi traderes.quod cõtingere poteſt multis caſibus:& iudex te cõdẽnauit ad exhibẽdũ:tu aũt rem illam deteriorasti culpa vel dolo,& ipſam poſtea reſtituiſti mihi: q forte ignorãs deteriorationẽ eã recepi: q̃rit an mihi aliquo modo cõtra te ſuccurratur? Reſpõdeẽ ꝙ ſic:vſq; ibi.[ita vt ſi rẽ.]qa nõ eſt cõueniẽs ꝙ dolus vel culpa tua mihi noceat:ſed qua actione ſuccurreẽ?nã ab actione ad exhibẽdũ qua tenebaris,fuiſti liberatus exhibẽdo & tradẽdo,qa ſolutione eius quod debeẽ tolliẽ oĩs obligatio.reſpõdeẽ verũ eſt de rigore:ſed de æquitate mihi ſuccurriẽ per actionẽ in factũ. Et primò ponit vnũ dictũ gñale qđ habet locũ tã q̃n deteriorauit per dolũ,quã etiã q̃n per culpã, vt cõtra eũ ſuccurraẽ.vſq; ibi.[ita vt ſi rẽ.] Secũdò poniẽ aliud dictum ꝙ debet reſtringi per culpam .Nam ſi per dolũ, nõ dareẽ act.in factũ:ſed actio de dolo,quæ nõ cõcurreret cũ alia actione ſpeciali:vt l.& elegãter.§.nõ ſolũ.ff.de dolo. Opp.primò ꝙ imò cõpetat actio prima ad exhibendũ:vt l.Iulia.ſcribit.§.ſi qs.ff.eo. Sol.ibi fuit reddita in alia forma quã fuerit petitũ:ideo nõ videẽ reddita:cũ ꝓpter mutationẽ formæ cẽſeaẽ alia res diuerſa ab ea quæ petita fuit hic in eadẽ forma:licet cũ deterioratiõe. Secũdò opp.ꝙ deẽ actio.l.Aquil.vt l.qui tabulas.ff.ad l.Aquil.gloſ.dicit qđ datur illa & etiã iſta actio in factũ: quæ eſt ſubſidiaria.l.aql. doct.dicũt ꝙ hic nõ loquiẽ de illa actione in factũ ſpãli quæ eſt ſubſidiaria.l.Aquil.ſed de generali,quæ daẽ in defectũ aliarum actionũ:nõ põt eſſe qđ illa deterioratio cõtingat ex culpa commiſſa in negligẽdo:& ſic nõ cadit in actionẽ.l.Aquil.vt l.ſiuſuſfructus.§.de præteritis.ff.de vſufru.ſed ſi cõtigiſſet ex culpa cõmiſſa in faciẽdo,& agẽs eſſet dominus rei petitæ,daretur actio. l.Aquil.& ſic ceſſaret illa gñalis ſubſidiaria.Item oppo. ꝙ detur actio prima ſ.ad exhibẽdũ:vt l.j.§.ſi res.ff.depoſiti.& l.iij.§.ſi reddita.ff.cõmo.Sol.ibi in actionibus bonæfi.à quibus nõ liberatur reſtituẽs rem deterioratã:hic nõ cõueniẽ actione prima: qa tales actiones ampliorẽ habent naturã,hic in actione ad exhibẽdum: quæ eſt ſtricti iuris.Sed cõtra ꝙ idẽ in ſtricti iuris:vt ff.de ſolu.l. etiã.Sol.ibi plus deficiebat quã hic.nã res fuit ibi ſoluta ſine deterioratiõe:tñ nõ perfectè:qa ſoluẽs debebat cauere,& nõ cauerat vnde videbaẽ perfectè ſoluiſſe:qa pro nõ ſoluta habeẽ,cũ poſsit euinci:& ꝓpter hoc tenebaẽ cauere,& nõ cauit.ff.de cõdi.ob cã. l.ſi.in fi.& l.Iul.§.j.ff.de verb.obli.hic aũt nõ deficiebat ius:& ſic erat perfectè exhibita vel reſtituta quo ad ius:licet cũ deterioratione.Sed extra gl.opp.de l.nõ ſolũ.ff.de rei vẽ.vbi erat actio ſtricti iuris:& res fuit reſtituta deteriorata, & nihilominus durat actio priſtina.So.ibi agẽs erat dñs:hic verò debet intelligi q̃n nõ

3 erat dñs:ſed aliud intereſſe ꝑtẽdebat. †Et ex iſtis recollige qua-

a tuor caſus in q̃bus durat actio' prima,q̃n res ſoluiẽ, vel reſtituiẽ cũ aliquo defectu.Primus q̃n erat actio bonæfi.idẽ ſi ſtricti iuris habẽs inſtar bonæfi.vt l.hmõi.§.ædes.ff.de leg.j.Secũdus cũ debitor ſoluẽs erat obligatus in gñe,& ſoluit nõ ꝑfectè.etiã quoad deteriorationẽ:vt l.q ſibi aut titio.§.j.ff.de ſol.Tertius cũ poſt ſolutionẽ peto illud qđ eſt meũ,licet actio ſit ſtricti iuris:vt l.non ſolũ.ff.de rei ven.Quartus cũ res ſoluiẽ cũ defectu iuris cautiõis vel alterius iuris.l.etiã.ff.de ſolu.& d.l.Iulia.§.j.Extra iſtos caſus nõ agiẽ actiõe prima,ſed de dolo ſi dolus ĩteruenit:vel ĩ factũ,ſi

4 culpa:vt hic.†An aũt recipiẽdo qs rẽ deterioratã, ſibi præiudicet?diſtingue an ignorãter,vel ſciẽter receperit.Primo caſu non ꝑiudicat:vt hic.& no.in l.ſi hac.ff.de tri.Secũdo caſu aut deteriorationẽ veniebat iure actiõis,& idẽ aut officio iudicis,& tũc ſibi præiudicat:vt j.depoſiti.l.iiij.quod dic vt no.in l.fin.de eo quod certo loco.Cætera dic vt hic per Cy.& Bar.

1 ☞ *Per liberam perſonam noſtro iuri non ſubiectam, non acquiritur nobis actio, & hoc fallit in aliquibus caſibus de æquitate.& nu.1.*

LEX VIII.

1 SI res tua. †Ex pacto alterius appoſito in traditione rei meæ,& ad meã vtilitatẽ, acq̃ritur mihi actio vtilis.h.d.& ad hoc ſemper allegatur. Et hoc eſt durũ:ſiue durabat mea,vt hic:ſiue non.vt ſi creditor qui rẽ meã habebat obligatã,vendidit eã iure pig.& ſic trãſtulit dñium:appoſuit tñ pactũ ꝙ emptor teneaẽ mihi reſtitue re,q̃ncũq; refundã ſibi pretiũ:vt eſt caſus no.in l.ſi cũ vẽderet.ff. de pig.act.Sed ſi in traditione rei tuę apponis pactũ ad mei vtilitatẽ,puta ꝙ reſtituaẽ mihi,tunc diſtinguiẽ:an duret ſua,& tunc mihi acquiriẽ vtilis ex illo pacto:vt l.Publia.ff.depo.in prin.c an nõ duret tua:tũc ſecus.niſi meo nõie tradas:vt l.certi condictio.§. ſi nũmos.ff.ſi cer.pet.& niſi in caſu ſpãli.j.de dona.quæ ſub mo. l.quoties.facit j.de pac.conuen.l.pactum.In tex.ibi.[vti poteſ.] q.d.nõ aliàs ſi nõ interuenit pactũ ꝙ tibi reſtituaẽ:ſi autẽ interuenit,habet locũ quod ſequitur.In tex.ibi.[vti nõ prohiberis.] tanquã hæres:quia ex illo pacto directa actio fuit ſibi quæſita licet pacto appoſito ſuper re tua:& ſic tanquã hæres potes eã in

2 tentare:ſecus ſi non es hæres.†In tex.ibi.[nullam te &c.]propter regulam quæ eſt ꝙ per liberam perſonam noſtro iuri nõ ſubiectam non quæritur nobis actio:tamen iſta regula fallit de æquitate in quibuſdam caſibus:inter quos ſunt illi de quibus dixi,& hic eſt vnus.quãdo quis paciſcitur ſuper re mea ad mei vtilitatẽ.

LEX IX.

1 SI ex quocunque. †Debitor qui ſoluit põt petere inſtrumentũ cancellatum ſibi reddi.h.d.Item ſi erat ſuum,quia recollectum à notario de propria pecunia, poteſt petere per actionem ad exhibendum & per rei vendicationem: vt hic:ſed ſi non erat ſuum:ſed creditoris, quia ipſe creditor recollegerat, debet agere condictione ſine cauſa.vt infra condictio.ex lege.l. diſſolutæ &c.

De reli. & ſump.fune. & aleæ luſu. & aleatoribus. *Rubrica.*

Super rub.ibi.[& ſumptibus funerum:]de iſta ſecunda parte rubricæ non fit mẽtio niſi in l.iij.quæ incipit legatum.Aliæ verò ll.loquuntur de prima parte rubricæ.de vltima verò nulla lex iſtius tit.tract.licet hic ſit quædam auẽ.Græca translata in latinum quæ prohibet ludum alearum:& annullat contractum factũ in ludo occaſione ludi:& cõcedit repetitionẽ eorũ quę perdunt in ludo:licet malè ſeruetur.circa quam vide l.ſi quis cum ſciret ibi no.ff.pro emptore.Et no.glo.dum dicit [& quia extrema luctus &c.] ſicut econuerſo extrema gaudij luctus occupat,quod quamplurimum contingit.

1 ☞ *Si teſtator mandauit in teſtamento hæredibus ſuis,quòd corpora filiorũ quæ erant ſepulta in alio loco,deberent facere portari ad locum vnde ipſe erat oriundus, vbi mandauerat fieri ſepulturam ſuam, & debere condi in eadem ſepultura ſub pœna priuationis hæreditatis,an iſta ſit iuſta & legitima cauſa.*

LEX I.

1 SI vi fluminis. †Corpus humanum ſepultũ in vno loco poteſt in alium locum transferri ſubſiſtente iuſta cauſa:& interueniente ſuperiore.h.d. Et iſtæ ſuperior olim erat præſes prouinciæ vel Iudex ordinarius loci ſecularis.hodie erit Epiſcopus: ad quem pertinet cura rerum religioſarum:vel ſi nulla ſubeant iuſta cauſa,erit Papa:ſicut olim erat princeps.ſ.Imperator.vt j.e.l.ſi ſacris

2 ſ.de peti.l.hæreditas. †Sed quidam teſtator mandauit in teſtamento hæredibus ſuis quòd corpora filiorum quæ erant ſepulta in alio loco,deberent facere portari ad locũ vnde ipſe erat oriundus,& vbi mandauerat fieri ſepulturam ſuam, & deberent ea condere in eadem ſepultura ſub pœna priuationis hæreditatis. An iſta ſit iuſta & legitima cauſa? habui iſtum caſum de facto: & videtur quòd non: quia ipſe teſtator non poſſet hoc facere ſi viueret,non ſubſiſtente alia cauſa:ergo nec mandare in teſtamento poteſt quòd fiat:& ſic licet non faciant, non incident in pœnam priuationis:quia præcedit pręceptum improbatum a iure vt j.de his quæ poe.nomine.l.j.in fi.licet cum hic occidiſſet quod hæredes volentes tranſportare reliquias filiorum,fuerunt prohibiti:& propter hoc nihil fecerũt,opponebatur per illos ad quos hæreditas debebat peruenire,ꝙ propter hoc debebant ire ad Papam,& impetrare ab eo.quod cùm non fecerint, debebant priuari hæreditate.ar.ff.de eo qui pro tut.l.j.§.fi.facit l.j.§.j.vel ſi ſi quis omiſ.cauſa teſta.vbi facere poſſe dicitur, qui mediante aliquo mediante poteſt facere.In contrarium allegaui quòd non erat eis imputandum ſi non adiuerunt Papam: quia non facile aditur.arg.in l.qui cum maior.poſt princi.ff.de bon.lib.ibi dum dicitur